

Nr 58.

Ankom till riksdagens kansli den 28 juli 1914 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under sjunde huvudtiteln gjorda framställningar ävensom Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till uppehållande av internationell patrullerings-tjänst i Norra Atlanten.

(3:e avd.)

1:o) I den till riksdagen den 18 maj 1914 avlåtna propositionen ang. statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t i punkt 12 under sjunde huvudtiteln föreslagit riksdagen att till understöd för byggandet av en flytdocka i Göteborg bevilja ett anslag å 625,000 kronor att disponeras enligt de av departementschefen angivna grunder och på de av departementschefen förordade villkor; samt

Bidrag till byggandet av en flytdocka i Göteborg.
[12]

att till beredande av sådant understöd under år 1915 på extra stat för samma år anvisa ett belopp av 200,000 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet tillåter sig utskottet hänvisa till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över finansärenden den 14 maj 1914 (sid. 64—88).

Enligt departementschefens förslag skulle det ifrågasatta statsbidraget utgå i tre terminer, nämligen

- 1) sedan kölplåten lagts,
- 2) sedan dockan sjösatts, och
- 3) sedan dockan anmälts färdig och blivit avsynad,

* Hänvisar till punkt i statsverkspropositionen.

dock att den första utbetalningen i intet fall borde äga rum förr än år 1915.

Vidare har departementschefen med förmälan, att ett särskilt bolag stiftats i avsikt att anskaffa den ifrågasatta dockan, föreslagit att såsom villkor för understödets åtnjutande skall gälla:

att Göteborgs stad i enlighet med sitt åtagande medgiver, att dockan förlägges i stadens hamn, samt verkställer och underhåller för ändamålet erforderlig muddring i Göta älv ävensom, under förutsättning av Kungl. Maj:ts tillstånd, ikläder sig garanti till kapital och ränta för av omförmälda dockaktiebolag utgivna obligationer till ett sammanlagt belopp av minst 625,000 kronor;

att dockan uthyres till Göteborgs Nya verkstads aktiebolag på villkor, som i allt huvudsakligt överensstämma med det handlingarna i ärendet bilagda förslag till avtal;

att ägaren respektive arrendatorn av dockan visar sig äga obehindrad och fri spårförbindelse till dockans förlägningsplats;

att dockan bygges vid varv i Sverige;

att dockan icke erhåller mindre dimensioner än att fartyg med en dockningsvikt av 10,000 tons, en längd av 165 meter, en bredd av 23.5 meter och ett djupgående av 7.5 meter kunna däri intagas;

att ritningarna till dockan med dess pumpsystem ävensom arbetets utförande skola vara underkastade den granskning och kontroll, som Kungl. Maj:t bestämmer;

att plåtarbetet för dockan skall vara påbörjat den 1 oktober 1915;

att avgifterna för dockans begagnande skola utgå enligt av Kungl. Maj:t fastställd taxa;

att kronans fartyg skola äga företrädesrätt till dockans begagnande framför enskildas fartyg, även i det fall att dessa blivit tidigare anmälda, dock att kronans fartyg icke skall hava sådan rätt framför anmäld haverist eller annat enskilt fartyg, som är i trängande behov av att intagas i docka, därest ej kronans fartyg ävenledes är haverist;

att för kronans fartyg avgiftsfrihet varje år skall äga rum intill ett belopp, motsvarande tre procent av det beviljade statsanslaget;

att kronan beträffande dess fartyg, vilka äro av för stora dimensioner för att kunna intagas i annan i Göteborg befintlig docka, skall äga rätt att själv eller genom annan verkstad, som vederbörande myndighet bestämmer, utföra reparationsarbeten i dockan, därvid kronan eller den verkstad, som utför arbetet, är skyldig att kontant ersätta arrendatorns av dockan kostnader för dockans arrendering inklusive assurans, underhåll och avlöning till fasta dockpersonalen under den

tid, dockan för dylik genom kronan eller annan enskild verkstad utförd reparation är upptagen, efter avdrag av den enligt fastställd taxa utgående avgiften för dockan under samma tid, vilken avgift skall avgå å det belopp, för vilket kronan äger rätt att disponera dockan:

att, om vid bestämmandet av storleken av det ersättningsbelopp, kronan eller annan enskild verkstad sålunda skall betala till arrendatorn, och vid vars beräkning hänsyn endast skall tagas till de dagar av året, som dockan varit i bruk för dockning av fartyg, enighet ej kan uppnås, tvisten skall hänskjutas till avgörande av skiljemän i enlighet med lagen om skiljemän den 28 oktober 1887, samt

att, därest dockan skulle komma att icke vidare användas för det avsedda ändamålet, ägaren skall vara skyldig återbära det utbetalade statsanslaget jämte fyra procent årlig ränta från den dag, dockans begagnande för det avsedda ändamålet upphör.

I den till 1913 års riksdag avlåtna statsverkspropositionen föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att till understöd för byggandet av en flytdocka i Göteborg bevilja ett anslag å 725,000 kronor. Berörda framställning vann emellertid icke riksdagens bifall. I riksdagens skrivelse till Konungen den 30 maj 1913 nr 7 förklarade riksdagen under punkt 36, att för bifall till en dylik framställning torde oundgängligen erfordras, *dels* att mera ingående kännedom erhöles om, i vilken omfattning numera, efter det en med den föreslagna till storleken likartad docka i Malmö under år 1912 kommit till stånd, behov av ytterligare en sådan förefunnes, *dels ock* att tillräckliga garantier erbjödes för företagens utförande och vidmakthållande i fortsättningen samt för de allmänna intressenas behöriga tillgodoseende, varvid särskilt framhölls det betänkliga däri, att det aktiebolag, som vore avsett att företaga ifrågavarande dockanläggning, ännu icke vore bildat. Vidare syntes det av Kungl. Maj:t föreslagna statsbidraget enligt riksdagens förmenande vara till storleken fixerat utan att tillräckligt fasta hållpunkter för bedömandet av, huru stort bidrag, som från statens sida skäligen borde ifrågakomma, kunnat erhållas. Härutinnan framhöll riksdagen, att man icke ägde säker kännedom om staden Göteborgs ställning till frågan och således om den uppoffring för dess lösande, vartill staden kunde vara villig. Jämväl hade riksdagen av handlingarna rörande anvisande av medel från handels- och sjöfartsfonden såsom bidrag till byggande av en torrdocka i Malmö inhämtat, hurusom det av stadsfullmäktige i Malmö från början begärda statsanslaget efter särskilda förhandlingar befunnits kunna högst avsevärt nedsättas och förmenade

Utskottets
yttrande.

riksdagen, att liknande underhandlingar borde kunna åvägabringas även vid prövningen av anslagsbehovet för den nu ifrågavarande dockan. Slutligen ifrågasatte riksdagen, huruvida den för dockan beräknade bredden vore tillräcklig för att motsvara sådana krav i detta avseende, som kunde inom en överskådlig framtid uppstå.

Kungl. Maj:t har nu återkommit med framställning i ämnet och därvid, på sätt ovan nämnts, föreslagit riksdagen att till understöd för byggandet av en flytdocka i Göteborg bevilja ett anslag å 625,000 kronor.

Beträffande till en början behovet av en ny docka av den föreslagna storleken i Göteborg synes enligt utskottets mening detta numera vara till fullo ådagalagt, vadan i detta hänseende någon berättigad anmärkning icke längre torde kunna göras.

Det har ifrågasatts, att den tillämnade dockan skulle göras fullt neutral, d. v. s. för alla lika tillgänglig. En dylik docka skulle åstadkommas antingen genom att Göteborgs stad själv byggde och dreve dockan eller såsom huvuddelägare inginge i ett för sådant ändamål bildat aktiebolag. Den i statsrådsprotokollet förekommande utredningen i denna del synes emellertid giva vid handen, att utsikt saknas att med ett statsbidrag av nu föreslagen storlek få till stånd en docka av denna art.

Vad angår typen för en ny docka håller utskottet i likhet med Kungl. Maj:t före, att en flytdocka under förhandenvarande förhållande är lämpligare än en fast docka. Väl kan mot en flytdocka invändas, att en dylik vore mindre varaktig än en fast docka och att en flytdocka fordrade ett dyrbarare underhåll. Men i stället torde driftkostnaderna för en flytdocka bliva mindre än för en fast docka, varförutom det icke synes möjligt att under nuvarande förhållanden få till stånd en fast docka utan att betydligt höja det från staten utgående understödet utöver vad som synes behövt för en flytdocka. Härtill kommer, att en flytdocka ur praktisk synpunkt är i flera avseenden lämpligare än en fast docka.

Beträffande förefintliga garantier för företagens utförande och vidmakthållande samt för de allmänna intressenas behöriga tillgodoseende inhämtas av statsrådsprotokollet, att numera för anskaffande av den tillämnade dockan bildats ett aktiebolag med ett inbetalt aktiekapital å 500,000 kronor samt att Göteborgs stad genom beslut den 11 december 1913 iklätt sig garanti för ett av nyssnämnda bolag upptaget obligationslån å högst 625,000 kronor ävensom åtagit sig en del andra förpliktelser. I förevarande hänseende synes alltså frågan hava kommit i ett väsentligt bättre läge än föregående år. Dock har utskottet för att ytterligare säkerställa staten velat föreslå stadgande av ett nytt villkor

för statsbidrags åtnjutande utöver de av Kungl. Maj:t föreslagna, vartill utskottet här nedan återkommer.

Vad vidare angår den föreslagna dockans storlek vill utskottet först framhålla, att dockan enligt nu förevarande framställning skulle göras så bred, att i densamma kunde torrsättas fartyg, vilkas bredd med $2\frac{1}{2}$ meter överstege bredden på det bredaste fartyg, som kunnat intagas i en docka av nästföregående år föreslagna dimensioner. I detta hänseende torde numera intet vara att erinra. Uteslutet är emellertid icke, att dockan i framtiden kan komma att behöva användas för fartyg, vilkas dockningsvikt överstiger dockans bärkraft, men då den föreslagna bredden under nu sannolika förhållanden synes bliva tillräcklig, kan bärkraften väsentligt ökas genom att dockan, som nu är avsedd att bestå av tre sektioner, utvidgas med ytterligare en sektion, en åtgärd, som synes kunna vidtagas utan alltför stora kostnader.

Med hänsyn till vad sålunda anförts samt till det direkta gagn, som staten, särskilt i händelse av krig, synes kunna komma att få av den tillämnade dockan, finner utskottet numera goda skäl föreligga för att statsbidrag lämnas till byggandet av en flytdocka i Göteborg av nu föreslagna dimensioner.

Vidkommande åter storleken av detta bidrag kan utskottet icke tillstyrka, att detsamma utgår med så högt belopp som Kungl. Maj:t föreslagit. Till byggande av en docka i Malmö har från handels- och sjöfartsfonden utgått ett bidrag å 300,000 kronor, under det att Malmö stad bidragit med över 1,100,000 kronor. I nu förevarande fall begäres statsbidrag med 625,000 kronor, medan Göteborgs stads egentliga bidrag inskränker sig till den åtagna garantien för ett obligationslån å 625,000 kronor, för vilket lån dockan skulle pantsättas, samt verkställande av muddring för en beräknad kostnad av 40,000 kronor jämte underhåll av det erforderliga djupet i Göta älv å dockans förlägningsplats. Vid sådant förhållande har ett statsanslag å 500,000 kronor synts utskottet, även med skyldig hänsyn därtill, att den praktiska nyttan för staten av den nu föreslagna dockan sannolikt blir större än av Malmödockan, uppfylla de anspråk, som rimligen kunna ställas å staten. I det såsom erforderligt beräknade kapitalet, 1,750,000 kronor, skulle genom sänkning av statsbidraget till 500,000 kronor uppkomma en brist å 125,000 kronor. Därest berörda brist — trots de i jämförelse med vid tiden för den verkställda kostnadsberäkningen nu rådande billigare priserna å till dockan nödigt material — skulle behöva fyllas, exempelvis genom ökning av dockaktiebolagets aktiekapital, så borde Göteborgs stad kunna påräknas vara villig att träda emellan.

Vad slutligen angår villkoren för understödets åtnjutande vill utskottet föreslå en förändring i bestämmelsen om skyldighet för ägaren av dockan att, därest denna skulle komma att icke vidare användas för det avsedda ändamålet, återbära det utbetalade statsauslaget jämte ränta. Berörda bestämmelse skulle, såsom av utredningen i ämnet torde framgå, vara avsedd att tolkas så, att återbäringsskyldighet icke skulle inträda på grund därav, att dockan, oaktat den på ett omsorgsfullt sätt underhållits, som följd av tidens förstörande inverkan blivit obrukbar för sitt ändamål. Då utskottet ansett, att bestämmelsen, om den erhöles den av Kungl. Maj:t föreslagna lydelsen, lätt skulle kunna giva anledning till tvist, har det syntts utskottet ändamålsenligt och rättvist, att ifrågavarande bestämmelse på det sätt fullständigades, att storleken av det belopp, som borde återbäras, gjordes beroende av det antal år dockan använts för sitt ändamål. För att det skall ligga i ägarens intresse att väl underhålla dockan bör den tid, efter vilken all återbäringsskyldighet skall upphöra, icke tillmätas alltför kort. På grund härav och med hänsyn även därtill, att dockan i förslitet skick likväl har ett visst realisationsvärde, torde berörda tidrymd böra bestämmas till 60 år. Återbäringsskyldigheten skulle alltså efter 60 år från det dockan tagits i bruk helt upphöra och, därest den stadgade förutsättningen för återbäringsskyldighetens inträdande dessförinnan inträffade, omfatta så stor del av det erhållna statsbidraget, som, efter beräkning av $\frac{1}{60}$ därav för varje helt år, belöper sig å vad av de 60 åren återstår.

Såsom villkor för statsbidrags åtnjutande skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag gälla, att Göteborgs stad *i enlighet med sitt åtagande* medgiver, att dockan förlägges i stadens hamn. Då staden jämlikt sitt ovan nämnda beslut den 11 december 1913 tillåtit, att dockan finge å anvisad plats i stadens hamn utan avgift kvarligga under en tidrymd av 40 år, men utskottet beräknat, att dockan jämväl utöver denna tid skall kunna brukas för sitt ändamål, har utskottet velat föreslå en sådan ändring av berörda villkor, att staden, jämväl för det fall att dockan skulle komma att användas längre tid än 40 år, vore bunden i förevarande avseende.

Vidare har utskottet, såsom ovan nämnts, för att ytterligare säkerställa staten velat föreslå ett nytt villkor för statsbidrags åtnjutande utöver de av Kungl. Maj:t föreslagna. Det har nämligen syntts utskottet önskvärt, att staten erhöles en fast garanti för att, därest det nu bildade dockaktiebolaget skulle komma att av en eller annan orsak upplösas, de till statens förmån föreskrivna villkoren komme att uppfyllas. Redan förut har antytts, hurusom Göteborgs stad, i jämförelse med de uppoffringar Malmö stad i ett liknande fall underkastat sig, icke åtagit

sig särdeles betungande förpliktelser. Trots möjligheten av att, därest statsbidrag komme att utgå med av utskottet föreslaget belopp, Göteborgs stad skulle träda emellan, har det, med hänsyn till det intresse av dockans tillkomst, som staden måste äga, icke syntes utskottet annat än rimligt, att staden iklädde sig den av utskottet nu åsyftade garantien. En bestämmelse i enlighet härmed torde alltså böra inflyta bland villkoren för statsbidragets åtnjutande.

Beträffande de av Kungl. Maj:t föreslagna betalningsterminerna har utskottet icke haft något att erinra, och har utskottet i likhet med Kungl. Maj:t ansett lämpligt, att å extra stat för år 1915 för ändamålet anvisades ett belopp av 200,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må

a) till understöd för byggandet av en flytdocka i Göteborg bevilja ett anslag å 500,000 kronor att disponeras enligt de av departementschefen i statsrådsprotokollet över finansärenden den 14 maj 1914 angivna grunder och på följande villkor, nämligen:

att Göteborgs stad i enlighet med sitt åtagande, dock utan inskränkning till angiven tid av 40 år, medger, att dockan förlägges i stadens hamn, ävensom att staden, jämväl enligt åtagande, verkställer och underhåller för ändamålet erforderlig muddring i Göta älv samt under förutsättning av Kungl. Maj:ts tillstånd, ikläder sig garanti till kapital och ränta för av ett för dockans anskaffande bildat dockaktiebolag utgivna obligationer till ett sammanlagt belopp av minst 625,000 kronor;

att dockan uthyres till Göteborgs Nya verkstads aktiebolag på villkor, som i allt huvudsakligt överensstämmer med det handlingarna i ärendet bilagda förslag till avtal;

att ägaren respektive arrendatorn av dockan visar sig äga obehindrad och fri spårförbindelse till dockans förlägningsplats;

att dockan bygges vid varv i Sverige;

att dockan icke erhåller mindre dimensioner än att fartyg med en dockningsvikt av 10,000 tons, en längd

av 165 meter, en bredd av 23.5 meter och ett djupgäende av 7.5 meter kunna däri intagas;

att ritningarna till dockan med dess pumpsystem ävensom arbetets utförande skola vara underkastade den granskning och kontroll, som Kungl. Maj:t bestämmer;

att plåtarbetet för dockan skall vara påbörjat den 1 oktober 1915;

att avgifterna för dockans begagnande skola utgå enligt av Kungl. Maj:t fastställd taxa;

att kronans fartyg skola äga företrädesrätt till dockans begagnande framför enskildas fartyg, även i det fall att dessa blivit tidigare anmälda, dock att kronans fartyg icke skall hava sådan rätt framför anmäld haverist eller annat enskilt fartyg, som är i trängande behov av att intagas i docka, därest ej kronans fartyg ävenledes är haverist;

att för kronans fartyg avgiftsfrihet varje år skall äga rum intill ett belopp, motsvarande tre procent av det beviljade statsanslaget;

att kronan beträffande dess fartyg, vilka äro av för stora dimensioner för att kunna intagas i annan i Göteborg befintlig docka, skall äga rätt att själv eller genom annan verkstad, som vederbörande myndighet bestämmer, utföra reparationsarbeten i dockan, därvid kronan eller den verkstad, som utför arbetet, är skyldig att kontant ersätta arrendatorns av dockan kostnader för dockans arrendering inklusive assurans, underhåll och avlöning till fasta dockpersonalen under den tid, dockan för dylik genom kronan eller annan enskild verkstad utförd reparation är upptagen, efter avdrag av den enligt fastställd taxa utgående avgiften för dockan under samma tid, vilken avgift skall avgå å det belopp, för vilket kronan äger rätt att disponera dockan;

att, om vid bestämmandet av storleken av det ersättningsbelopp, kronan eller annan enskild verkstad sålunda skall betala till arrendatorn, och vid vars beräkning hänsyn endast skall tagas till de dagar av året, som dockan varit i bruk för dockning av fartyg,

enighet ej kan uppnås, tvisten skall hänskjutas till avgörande av skiljemän i enlighet med lagen om skiljemän den 28 oktober 1887;

att, därest dockan skulle komma att förr än 60 år efter det densamma tagits i bruk icke vidare användas för sitt ändamål, ägaren skall vara skyldig att av det utbetalade statsanslaget återbära så stor del, som efter beräkning av $\frac{1}{80}$ därav för varje helt år belöper sig å vad av de nämnda sextio åren återstår, jämte 4 procent ränta från den dag, dockans begagnande för det avsedda ändamålet upphör; samt

att Göteborgs stad förbinder sig att, för den händelse det nu bildade dockaktiebolaget skulle upplösas, svara för uppfyllandet av de till statens förmän föreskrivna villkoren för understödets åtnjutande;

b) till beredande av sådant understöd under år 1915 på extra stat för samma år anvisa ett belopp av 200,000 kronor.

2:o) I punkt 13 under sjunde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan å proposition i ämnet för anordnande av utvidgad statskontroll å fartygs sjövärdighet m. m. bland de extra anslagen under sjunde huvudtiteln för år 1915 beräkna ett belopp av 170,000 kronor.

Anordnande av utvidgad statskontroll å fartygs sjövärdighet m. m.

[13.]

Kungl. Maj:t har numera till riksdagen avlåtit proposition i ämnet (nr 122). Denna proposition har emellertid remitterats till riksdagens särskilda utskott nr 2, som således har att i förevarande fråga till riksdagen avgiva utlåtande, vilket statsutskottet härmed velat för riksdagen

anmäla.

3:o) I punkt 14 under sjunde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan å den proposition i ämnet, som kunde bli förelagd riksdagen, såsom bidrag från Sveriges sida till viss internationell patrulleringstjänst i Norra Atlanten bland de extra anslagen under sjunde huvudtiteln för år 1915 beräkna ett belopp av 28,000 kronor.

Bidrag till internationell patrulleringstjänst i Norra Atlanten.

[14.]

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 10 juli 1914 avlåten proposition (nr 251) under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag föreslagit riksdagen

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 6 saml. 31 häft. (Nr 58—59.) 2

att såsom bidrag från Sverige till uppehållande av internationell patrulleringstjänst i Norra Atlanten m. m. under åren 1914 och 1915 å extra stat under sjunde huvudtiteln för år 1915 bevilja ett förslagsanslag å högst 27,375 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att därav under år 1914 använda högst 12,775 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet tillåter sig utskottet hänvisa till det sistnämnda proposition bilagda statsrådsprotokollet.

*Utskottets
yttrande.*

Av statsrådsprotokollet inhämtas, att å den i London senaste vinter hållna internationella sjösäkerhetskonferensen nödiga anstalter träffats för anskaffande genom Amerikas förenta staters försorg av två fartyg, avsedda för internationell patrulleringstjänst i de av is hemsökta trakterna av Atlantiska Oceanens norra del. I den vid konferensen ingångna konventionen bestämmes, att berörda patrulleringstjänst skall avse dels oskadliggörande av vrak i den del av norra Atlanten, som ligger öster om en linje dragen från Kap Sable till en punkt, liggande på 34° N bredd och 70° V längd, dels undersökning och observation beträffande isförhållandena i norra Atlanten, dels ock patrulltjänst för efterspaning av drivis. Dessa uppgifter skola utföras av två fartyg, och har företaget beräknats komma att draga en årlig kostnad av högst 40,000 pounds sterl., varav på Sveriges lott skulle komma 2 procent eller den minsta andel, som blivit för något land beräknad. Sveriges årliga bidrag skulle alltså bliva högst 800 pounds sterl. eller, efter en kurs av 18.25 kronor, 14,600 kronor. Som patrulleringstjänsten tagit sin början redan den 15 februari innevarande år, skulle från Sverige för detta år utgå ett bidrag å högst 12,775 kronor.

Utskottet, som finner sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, hemställer alltså

att riksdagen må såsom bidrag från Sverige till uppehållande av internationell patrulleringstjänst i Norra Atlanten m. m. under åren 1914 och 1915 å extra stat under sjunde huvudtiteln för år 1915 bevilja ett förslagsanslag å högst 27,375 kronor, med rätt för

Kungl. Maj:t att därav under år 1914 använda högst 12,775 kronor.

Stockholm den 28 juli 1914.

På statsutskottets vägnar:

F. CL:SON WACHTMEISTER.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar greve *F. Cl:son Wachtmeister*, *O. Jonsson*, *H. F. Lamm*, greve *Ph. O. L. Klingspor*, *A. N. Hahn*, *H. H. K. Ericson*, *G. M. H. Ekelund*, *F. Berglund*, greve *N. F. Posse*, *C. I. Asplund*, *J. S. Almer* och *A. R. Rooth* samt
från andra kammaren: herrar *A. Ekman*, *J. Ström*, *G. Odqvist*, *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *J. Olofsson* i Digernäs, *A. P. Gustafsson* i Örebro, *A. Anderson* i Råstock, *G. A. Molin* i Södertälje, *H. Lemke*, *J. Andersson* i Stårte och *J. Erlansson*.

Reservationer:

vid punkt 1 (ang. bidrag till byggande av en flytdocka i Göteborg) av herrar *C. I. Asplund*, *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *A. Anderson* i Råstock och *G. A. Molin* i Södertälje, vilka ansett, att utskottet bort hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke må av riksdagen bifallas.

av herrar *J. Ström* och *J. Olofsson* i Digernäs, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»I den till 1913 års riksdag — — — av denna art.

Vad angår typen — — — under nuvarande förhållanden få tillstånd en fast sådan. Härtill kommer — — — fast docka.

Beträffande förefintliga garantier — — — — en del andra förpliktelser.

Vad vidare angår den föreslagna dockans storlek — — — alltför stora kostnader.

Då riksdagen föregående år uttalade den meningen, att såsom en oundgänglig förutsättning för ett bidrag från statens sida erfordrades, att tillräckliga garantier erbjödes för dockanläggningens utförande och vidmakthållande samt för de allmänna intressenas behöriga tillgodoseende, så åsyftades därmed, att formen för samverkan till åstadkommande av denna dockanläggning skulle bli sådan att staten och Göteborgs stad tillsammans erhöle ett övervägande inflytande på dockans tillkomst och bestånd. Fördelningen av skyldigheter och rättigheter dessa båda intressenter emellan angavs kunna åtminstone i viss mån anknyta sig till den uppgörelse, som tidigare vid Malmö torrdockas anläggande ifrågakom mellan staten och sistnämnda kommun.

Såsom av propositionen framgår har denna riksdagens önskan blivit endast i viss mån uppfylld. Dockanläggningen skall fortfarande enligt den nu framlagda planen vara ett fullkomligt enskilt företag, som från Göteborgs stad endast åtnjuter fördelen av en mot säkerhet av panträtt i dockan lämnad skuldgaranti å obligationslån å 625,000 kronor. Så snart dockaktiebolaget hunnit inlösa obligationslånet är dockan sålunda fullständigt ett alldeles oberoende, privat företag.

Under sådana förhållanden har det synts utskottet betänkligt att från statens sida till företaget ifråga direkt anslå ett så betydande belopp, som Kungl. Maj:t ifrågasätter. Och detta så mycket mera som staten tidigare två gånger lämnat direkt anslag till den i samma hamn förlagda Lindholmens docka. Då staten för sistnämnda bidrag förbehållit sig att med förmånsrätt få begagna denna docka, vilken är så stor, att däri kunna, möjligen med något undantag, intagas alla nu sjögående, kronan tillhöriga fartyg, så synes det icke vara försvarligt att nu ånyo till en privat paralleldocka anslå mycket över en halv miljon kronor. Att nedsätta beloppet med något eller några hundratusen kronor och sålunda bevilja ett väsentligt lägre belopp än det äskade synes icke heller vara i detta fall lämpligt. Utskottet finner sig alltså icke kunna förorda bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Enär emellertid utskottet, med hänsyn till dels den omständigheten, att kronan snart torde erhålla åtskilliga fartyg av den storlek, att de-

samma icke kunna intagas å Lindholmens docka, dels att en större docka även för den allmänna sjöfarten å västkusten vore synnerligen önskvärd, för att icke säga nödvändig, har inom utskottet ifrågasatts, huruvida icke på annat sätt än genom ett direkt anslag tillkomsten av en flytdocka i Göteborg lämpligen kunde främjas. Därvid har förslag blivit väckt att staten skulle lämna dockningsbolaget, mot garanti för kapitalbeloppet av Göteborgs stad, ett räntefritt lån å det belopp, varå anslag nu äskats. Detta lån skulle lämpligen kunna återbetalas med $\frac{1}{40}$ per år under 40 år räknat från och med året efter det, varunder dockan blivit färdigbyggd och sista delen av lånet utlämnats, sålunda med 15,625 kronor om året. Ett dylikt låneunderstöd från statens sida ställer till vederbörandes förfogande erforderliga medel för dockans anordnande enligt de framlagda beräkningarna, utan att dessa behöfve rubbas. Statens bidrag bleve inskränkt till ränteförlusten å lånebeloppet. Göteborgs stad, som enligt propositionen skall äga säkerhet av panträtt, finge visserligen en ökad garantiförbindelse. Men med hänsyn till säkerhetens värde ägde ju staden tillräcklig trygghet för skyddet av sina intressen.

Utskottet har funnit så goda skäl tala för frågans lösning på detta sätt, att det icke tvekat att förorda densamma. Skulle, mot förmodan, vederbörande intressenter i dockaktiebolaget icke finna anledning att, då endast ett på sådant sätt utgående statsunderstöd kan erhållas, fullfölja byggnadsplanen, synes företagets bärighetskalkyl förefalla vederbörande så knapp, att skäl för uppskov med planens realiserande förefinnas.

Därest detta utskottets förslag skulle vinna riksdagens bifall, torde de båda i propositionen upptagna villkoren, *dels* om dockans uthyrning till Göteborgs Nya varvsaktiebolag, *dels* om att kronans fartyg skulle åtnjuta viss avgiftsfrihet kunna utgå. Dockningsavgifterna för intagna, staten tillhöriga fartyg synas böra så långt de årliga amorteringsbeloppen räcka, kunna få avräknas å dessa.

Försträckningsterminerna synas skäligen kunna sammanfalla med de av Kungl. Maj:t föreslagna terminerna för de ifrågasatta anslagsbeloppens utbetalning.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts
förevarande framställning
a) till understöd för byggandet av en flytdocka

i Göteborg bevilja ett räntefritt lån å 625,000 kronor att disponeras på följande villkor, nämligen:

att Göteborgs stad i enlighet med sitt åtagande, dock utan inskränkning till angiven tid av 40 år, medger, att dockan förlägges i stadens hamn ävensom att staden, likaledes enligt åtagande, verkställer och underhåller för ändamålet erforderlig muddring i Göta älv samt, under förutsättning av Kungl. Maj:ts tillstånd, ikläder sig såväl garanti till kapital och ränta för av ett för dockans anskaffande bildat dockaktiebolag utgivna obligationer till ett sammanlagt belopp av minst 625,000 kronor som ock för återbetalning av ovan angivna lån från staten, 625,000 kronor;

att ägaren — — — är haverist;

att kronan — — — den 28 oktober 1887;

b) till beredande av sådant låneunderstöd under år 1915 anvisa ett belopp av 200,000 kronor.»
